

THE SPECTRAL FOREST

The exhibition *The Spectral Forest* presents newly commissioned and existing works by eight international contemporary artists. Departing from the history of deforestation and afforestation, and displacement and resettlement, on the Curonian Spit, as well as the significance of the sacred groves in the Baltic region, the exhibition is conceived as a promenade through an enchanted forest. The forest is imagined as a living organism inhabited not only by wildlife, hikers, mushroom and berry pickers, but also hybrid creatures and ghosts of the unresolved past and potential futures. Like the Curonian Spit National Park, *The Spectral Forest* is understood as a sanctuary in which different voices complement and enhance each other, although sometimes in a cacophony.

The natural world, unfamiliar to our ancestors, with its seemingly inexplicable phenomena, was often perceived as another world on earth, the realm of mythological creatures and the supernatural. *The Spectral Forest* refers both to spectres, ghosts, and spirits traditionally residing in the forest, and to a *spectrum*. While both words have the same Latin root (spectrum: appearance, apparition), a spectrum represents a band of colours, as seen in a rainbow, or more generally a condition that is not limited to a specific set of values as quantifiable numbers but can vary across a continuum. The continuous spectrum then stands for a range that changes gradually, such as when looking at the sea horizon, unable to distinguish between the sea and the sky. A spectrum can also be a useful tool when thinking beyond the binary of two extreme positions, whether in relation to the fluidity of gender and national identities, mental

health, or the political spectrum rather than two opposing camps. Spectrum thus implies a broad range grouped together, similarly to a forest encompassing various species and, in the case of the Curonian Spit, simultaneously stabilising the underlying sand dunes.

In many folk narratives both in Lithuania and the world, a forest – a sacred grove in particular – contains a pathway to other worlds. For Curonians, a Baltic tribe living on the shores of the Baltic Sea, the sacred groves were closely associated with the cult of the dead. Today, the nearby border checkpoint, an aperture in the political border dividing the Curonian Spit, can also be seen as an alternative pathway to another world, in which even the forest, as a part of the divided national park, is different. In contrast, the Hill of Witches in nearby Juodkrantė testifies to the Neo-Romanticist revivalist tendencies in 1970s Lithuania. In a Counter-Enlightenment manner, folk traditions were pitted against Soviet industrial and secular modernity which dismissed spiritual culture as regressive. In parallel, Western colonial modernity has been subjected to a critique, recovering ways of being and knowing beyond a mere technological rationality, yet wary of the traps of romanticising essentialism. The works in the exhibition thus attempt to open portals to other worlds and to operate on a spectrum of nature, fiction, divination, history, and contemporaneity.

Rado Ištok (b. 1989) is a curator, writer, and editor based in Stockholm, Sweden.

The exhibition, and its accompanying catalogue (to be published in January 2021), is the final chapter of the four formats – alongside a residency, a workshop, and two publications – guest-curated by Rado Ištok at MAC within the *4Cs: From Conflict to Conviviality through Creativity and Culture*, a European Cooperation Project co-funded by the Creative Europe Programme of the European Union. As a part of the programme, five of the participating

artists took part in a two-month residency at MAC in Autumn 2019 in order to produce newly commissioned works for the exhibition. In parallel, a three-day workshop *Dwelling on the Threshold*, exploring spaces of passage, flux, and fluidity, took place at Nida Art Colony in October 2019, accompanied by an eponymous online handbook published in February 2020.

1. Eglė Budvytytė, in collaboration with Marija Olsauskaitė and Julija Steponaityte, *Songs from the Compost: Mutating Bodies, Imploding Stars, 2020*

The work of Eglė Budvytytė sits at the intersection between performing and visual arts. Her films and performances often employ songs and movement as a medium for addressing the relationships between bodies and their environments, and the permeable boundaries between the human and non-human. This newly commissioned film, shot in the lush forest and sand dunes of the Curonian Spit, is a hypnotic exploration of the darker aspects of symbiotic life in the forest: interdependence, survival, and eventual death and decay. Could decomposition be a way to imagine the world outside of the linear time? These ideas are also reflected in the performers' costumes, designed by Marija Olsauskaitė and Julija Steponaityte and utilising the processes of fermenting and rotting to shape the costumes' form and texture. The film is constructed around the lyrics of the song, which channel the desires of the shapeshifting narrator, shifting between different genders, voices, and beyond-human embodiments, one of which is the Medusa – a mythological female creature with live venomous snakes as hair, and whose gaze had the power to turn living beings into stone. A common example of symbiosis is the lichen, a composite organism formed by algae and fungi in a mutually beneficial relationship. The lyrics of the song draw from the ideas of the biologist Lynn Margulis, celebrating the role of bacteria in making life possible and the collaboration between the one cell organisms, as well as ideas by the science-fiction author Octavia Butler who employed tropes of symbiosis, mutation, and hybridity to challenge sociobiological causes of hierarchical violence.

The work was co-produced by The Riga International Biennial of Contemporary Art (RIBOCA), with the support of the Lithuanian Council for Culture and The Mondriaan Fund.

5. Jin Mustafa, *Ahead of Sight, 2020*

The practice of Jin Mustafa spans across visual arts, film, sound, and music. Her works explore the relationship between technology, imaginary spaces, questions of personal and collective memory, and they often convey an ambiance of liminality. Liminal moments and spaces could be seen as transient thresholds, such as dawn and dusk or the geographic location of Nida. In the newly commissioned film, in part shot in Nida, we travel through stylised abstract landscapes at blue hour, morphing between different spaces, places, and times. Images are edited in a way that they grow one from the other, with the visual sequences and sound shifting in unison, binding the film together. For the artist, sound is not only heard, but also felt, creating a particular sensation and a feeling of anticipation, for sound is often a warning sign betraying a presence of someone or something, especially in darkness when our hearing is sharpened. The images and sounds are intertwined with a poetic dialogue of voices which communicate across time and space, communing through a technological – or perhaps a mystical – shortcut. In fact, sound technology as a medium has from its early beginnings been connected to the double meaning of medium as a technological means of conveying a message and a psychic communication with the spirits of the dead or the realm of the supernatural. While sound technologies today provide us with unforeseen possibilities, they are also ever more susceptible to surveillance. Even without having been recorded, frequencies of sound and spoken words reverberate eternally and can potentially be retrieved by future technologies.

Jin Mustafa (b. 1988) is a visual artist, DJ, and electronic music producer based in Stockholm, Sweden.

6. Ieva Rojūtė, *It's Haunting, Natural, Cruel And Kind, 2020*

Words and ambiance are the main media of Ieva Rojūtė. The messages of her spatial and textual installations change the mood of the space and its spectators.

Eglė Budvytytė (b. 1981) is a visual and performing artist based in Amsterdam, Netherlands. Julija Steponaityte (b. 1992) is a visual artist and colourist based in London, United Kingdom. Marija Olsauskaitė (b.1989) is an artist, currently living in London, United Kingdom.

2. Susanna Jablonski, *Adrianna's Akato and Henry's Couch, 2019*

The sculptural works by Susanna Jablonski have a personal touch, both in terms of her frequent use of materials such as ceramics and found objects, and the inspiration she finds in inter-personal relationships. Standing on the threshold of the exhibition, *Adrianna's Akato* is a work that resembles a bedside table, imagined as a monument to the experience of the artist's friend, a Venezuelan filmmaker currently exiled in Barcelona. In the spiritual beliefs of the Ye'kuana people of Venezuela, *akatos* are one's six spirit-counterparts, invisible and eternal. Some travel away from the body at night, but if an *akato* cannot find its way back to its human entity, for example due to migration, there can be serious consequences, including deteriorating physical and mental health, and possible death. A number of small objects – including a Venezuelan aloe vera plant, a digital alarm clock set to Caracas time, a cast glass circle, and natural objects including a stone found by the artist during her visit to Nida – are placed on a slab of pink marble supported by paper clay feet. The video looping on the cellphone shows a perfect cup of cappuccino being poured and then deliberately ruined. In comparison, *Henry's Couch* takes reference from the psychoanalyst's couch, a constant presence in the artist's childhood home. The wasp nest in a ceramic form, cradled by a pair of pillows, can be seen as an open head, a container for buzzing thoughts, emotions, and memories which unfold over a session on the psychoanalyst's couch. While the bedside table is associated with transitional moments of falling asleep and

Handwritten words convey a feeling of personal notes, fragments of a private diary, or even dreams. As is often the case, the most personal resonates widely, at least with the artist's generational peers. Vulnerability and resilience, as well as healing and seeking of comfort in situations of uncertainty, are recurrent themes of the artist. Her new work produced for the exhibition consists of two elements. First, the windows of the gallery are covered by a translucent milky filter, evoking the comfort of being under a white blanket. The artist associates this feeling with her childhood inhalation sessions, when she would, with her head under the blanket, inhale the steam evaporating from hot salted water as a treatment for her bronchitis. In psychology, items providing comfort in unusual or stressful situations are known as security blankets, or as comfort or transitional objects. Second, a textual work is based on the experience of reading the medication package inserts. The drugs' potential side effects become a source of worrisome scenarios, highlighting the links between the pharmaceutical products and pharmakon, a philosophical concept with a triple meaning: remedy, poison, and scapegoat – a person excluded from a community in times of crisis. Ghostly side effects such as seeing or hearing things that are not present, confusion and blurred vision, unexplained bruising or bleeding, unusual tiredness or weakness, are reminiscent of the folk tales of demons visiting people in their sleep.

Ieva Rojūtė (b. 1989) is a visual artist based in Vilnius, Lithuania.

7. Mark Ther, *GoLo, 2020, 19'00"*

Mark Ther's films frequently combine history with fiction, taking as their subject the traumatic, transgressive, and suppressed issues of gender and sexuality, as well as exploring the ways in which the sense of national identity in Czechoslovakia was impacted by the deportation of Sudeten Germans at the end of WWII. His films are characterised by an enigmatic atmosphere and textual installations change the tone of the untold, complemented by a tongue-in-cheek humour, and pop and camp aesthetics.

waking up, the psychoanalyst's couch stands for the interface between the conscious and the subconscious.

Susanna Jablonski (b. 1985) is a visual artist and musician based in Stockholm, Sweden.

3. Paul Maheke, *We took a sip from the devil's cup, 2020*

Cosmology and communication between different worlds are recurrent subjects of Paul Maheke's work in which the artist attempts to move beyond Western modes of knowledge production. Ghosts and other non-human messenger figures carry narratives that often address questions of erasure and permeability in the construction of identity instead of relying on representation as a tool. Paul Maheke's newly commissioned work consists of a series of seven drawings bleached into fabric, accompanied by glass lamps, hand-blown at Atelier Gamil (France). The dark green and pink fabrics echo the landscape of the Curonian Spit with its forest, sand dunes, and particular light conditions. The translucent character of the bleached drawings, enhanced by the amber-like lamps, offers an alternative to the binary of transparency and opacity in relation to meaning and its legibility. The otherworldly faces in the drawings are loosely based on a tasseography session, a divinatory reading of patterns in coffee sediment, reflecting the artist's long-term interest in the esoteric and its relation to non-Western forms of knowledge production. Reading through images and storytelling, rather than representation, are of central importance to the artist. Installed to form a route through the gallery, gently guiding the public through the exhibition, the textile drawings are also reminiscent of Lithuanian folk tales in which pathway to other worlds often leads through a forest or a sacred grove. Those who venture on such a path often encounter souls of the dead trapped in trees, as if in purgatory, or supernatural beings, either helpful or harmful, evoking

In his new film, 1930s Nida becomes the potential meeting place of three young men: Golo Mann – the son of Thomas Mann visiting his family in Nida from Munich, a man from the Sudetenland in the interwar Czechoslovakia, and a local man from Nida. Many decades later, the man from the Sudetenland, now elderly and displaced in Germany, recounts their encounters and the pushing of the boundaries between the metropolitan sexuality of Golo Mann and the provincial curiosity of the two young men from the margins of the German-speaking world. In fact, Golo Mann spent the summer of 1933 in France at the seaside mansion of William Seabrook, the American travel writer associated with Surrealism, known for his interest in occult practices, as described in his book *The Magic Island* (1929), and in BDSM sexual practices as captured in Man Ray's photographs. *GoLo* thus raises questions about the boundaries between normative and 'deviant' sexualities and practices, including cruising in nature, as well as about queerness outside of the metropolitan areas, almost transforming the Curonian Spit into the Fire Island, a sandy barrier island outside of New York known for its liberal atmosphere and LGBTQ+ tourism.

Mark Ther (b. 1977) is a visual artist and filmmaker based in Prague, the Czech Republic.

8. Elin Már Øyen Vister, in collaboration with Cecile Haaland and Robertas Simaitis, *Offerings to the voices of the wind, the sea and the land, 2020*

The work of Elin Már Øyen Vister is informed by their diverse background in sound, field recording, and music. Listening is for them both a life practice and a way to compose, sense, and experience the world, attuning to both local and planetary perspectives. The newly commissioned work consists of two ceramic vessels – created in collaboration with the ceramicists Cecile Haaland based in Lofoten, Norway and Robertas Simaitis based in Juodkrantė, Lithuania – and supported by an accompanying sound work.

awe and respect towards nature and sacred sites.

Paul Maheke (b.1985) is a visual and performing artist based in London, the United Kingdom.

4. Santiago Mostyn, *Drawing for Bellevue Estate, 2018*

The work of Santiago Mostyn often relates to his experience of having grown up in Trinidad & Tobago and Zimbabwe, and the ensuing questions of belonging and the divide between disparate cultural spheres. His films and installations employ an intuitive process to engage with a knowledge and history grounded equally in the body and the mind. *Drawing for Bellevue Estate* was recorded on Tobago, an island that was successively colonised by various European powers, including the Duchy of Courland in the 17th century when the duchy was a vassal state of the Polish-Lithuanian Commonwealth. In the 18th century, Tobago inspired the setting for English writer Daniel Defoe's epistolary and confessional novel – one of the first English novels – *Robinson Crusoe* (1719), chronicling life as a castaway on a tropical island. Hence, Tobago played a crucial role in the development of the tropical imaginary associated with the Caribbean islands. The film is conceived as a portrait of Tobago as a non-human yet sentient being, subjected to past and present exploitation of its resources, labour, and image. Footage of four men making measurements and cutting the vegetation to mark territory alternates with footage of a sacred silk cotton tree. It is believed that the African 'witch' and spiritual healer Gang Gang Sarah attempted to fly back home to West Africa from this tree. Not realising that, by eating salt during her lifelong stay in Tobago, her identity was transformed and she had lost her powers of flight, her story speaks of the literal and metaphorical impossibility of return for all exiled peoples.

Santiago Mostyn (b. 1981) is an artist based in Stockholm, Sweden.

The sound composition weaves together field recordings, Norwegian, Sámi, and Lithuanian folk music, and stories of the people, animals, plants, land, and sea. The vessels, conceived as offerings and objects of gratitude, are inspired by the work of the Lithuanian-American archaeologist and anthropologist Marija Gimbutas. They are inscribed with symbols relating to the similarities between the Baltic (Rzucewo) and Fennoscandian Neolithic culture (until about 1700 BC), testifying to the ancient connections between the Baltic region and Fennoscandia (Norway, Sweden, Finland, and parts of Russia). A figure in a position of worship or ecstasy from a shred of pottery found in Nida hence bears similarities to the paintings in the Helvete cave in the Rost archipelago in Lofoten, where the artist lives and works. Similarly, downward strokes appear in pottery from both locations, alternatively interpreted as symbols of the connection to spiritual realms or as rain, also connecting the sky with the land. Each bowl carries seawater from the location where it was made, referencing parallels in the ancient coastal cultures, shared ancestry, as well as the contemporary seasonal labour migration between Lithuania and Norway.

Music by: Elin Már Øyen Vister, Giedružė ensemble, Saulius Petreikis and Sara Mariëlle Gaup

Due to the outbreak of the pandemic, the artist was unable to proceed with their original idea of producing three wooden sound sculptures in collaboration with a local carpenter from Nida.

Elin Már Øyen Vister (b. 1976) is an artist and forager based on Rost in Lofoten, Norway/Sápmi.

Exhibition design: Ieva Rojūtė
Furniture: Jurga Daubaraitė and Jonas Zukauskas
Graphic design: Gaile Pranckunaitė
Lithuanian proofreading: George Jepsen
Lithuanian translation: Alexandra Bondarev
Lithuanian proofreading: Monika Kalinauskaitė

1. Eglė Budvytytė, in collaboration with Marija Olsauskaite and Julija Steponaityte, *Songs from the Compost: Mutating Bodies, Imploding Stars, 2020*

2. Susanna Jablonski, *Adrianna's Akato and Henry's Couch, 2019*

3. Paul Maheke, *We took a sip from the devil's cup, 2020*

4. Santiago Mostyn, *Drawing for Bellevue Estate, 2018*

5. Jin Mustafa, *Ahead of Sight, 2020*

6. Ieva Rojūtė, *It's Haunting, Natural, Cruel And Kind, 2020*

7. Mark Ther, *GoLo, 2020, 19'00"*

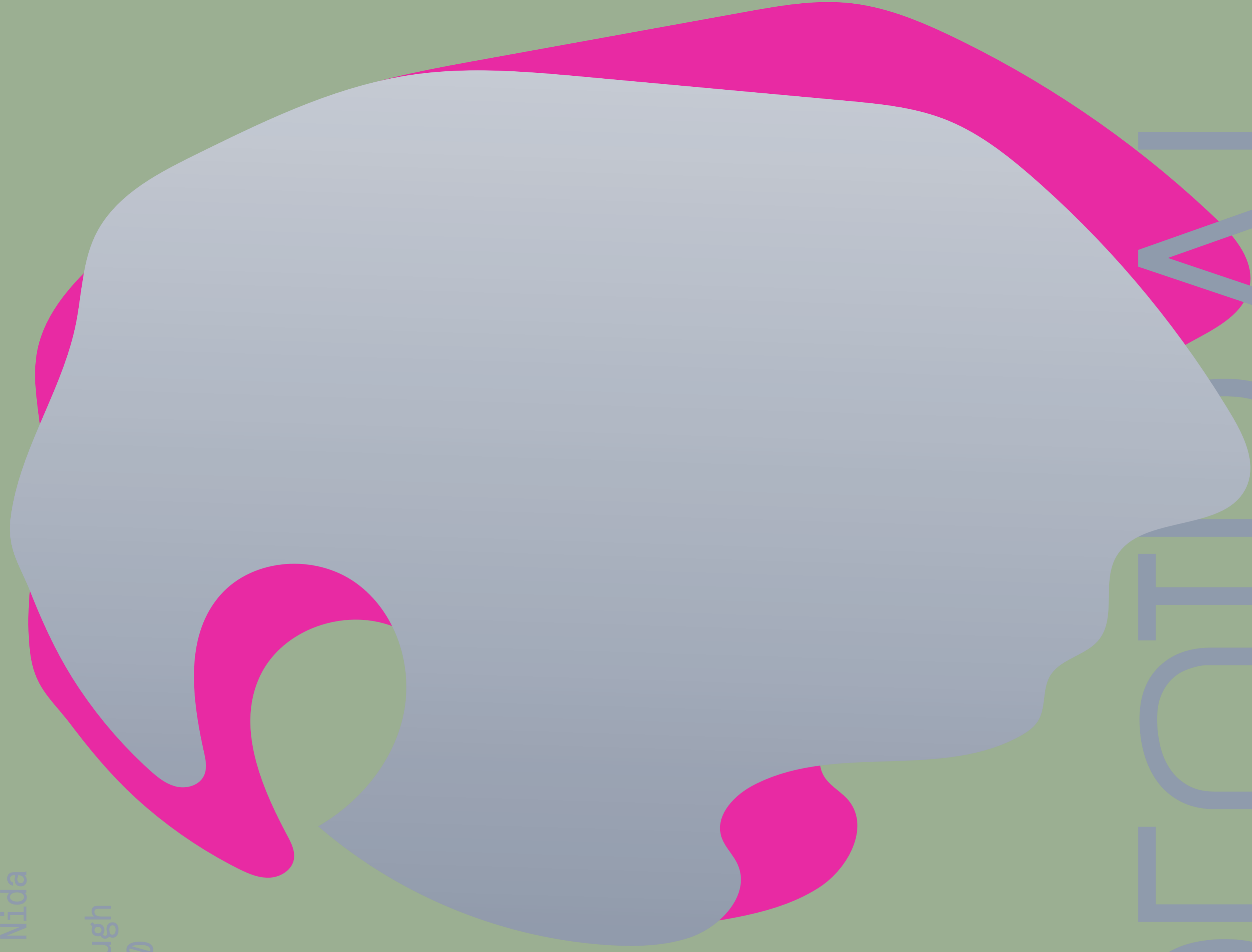
8. Elin Már Øyen Vister, in collaboration with Cecile Haaland and Robertas Simaitis, *Offerings to the voices of the wind, the sea and the land, 2020*

Nida Art Colony
28 August –
8 November 2020

E. A. Jonušo g. 3, Nida

Open Tuesdays through
Sundays, 10:00–17:00

Artists: Eglė Budvytytė, Susanna Jablonski,
Paul Maheke, Santiago Mostyn, Jin Mustafa,
Ieva Rojūtė, Mark Ther, Elin Már Øyen Vister
Curator: Rado Ištok

THE SPACES FOR

Nida Art Colony
of Vilnius Academy of Arts

4Cs - From Conflict to Conviviality
through Creativity and Culture

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

LITHUANIAN
COUNCIL FOR
CULTURE

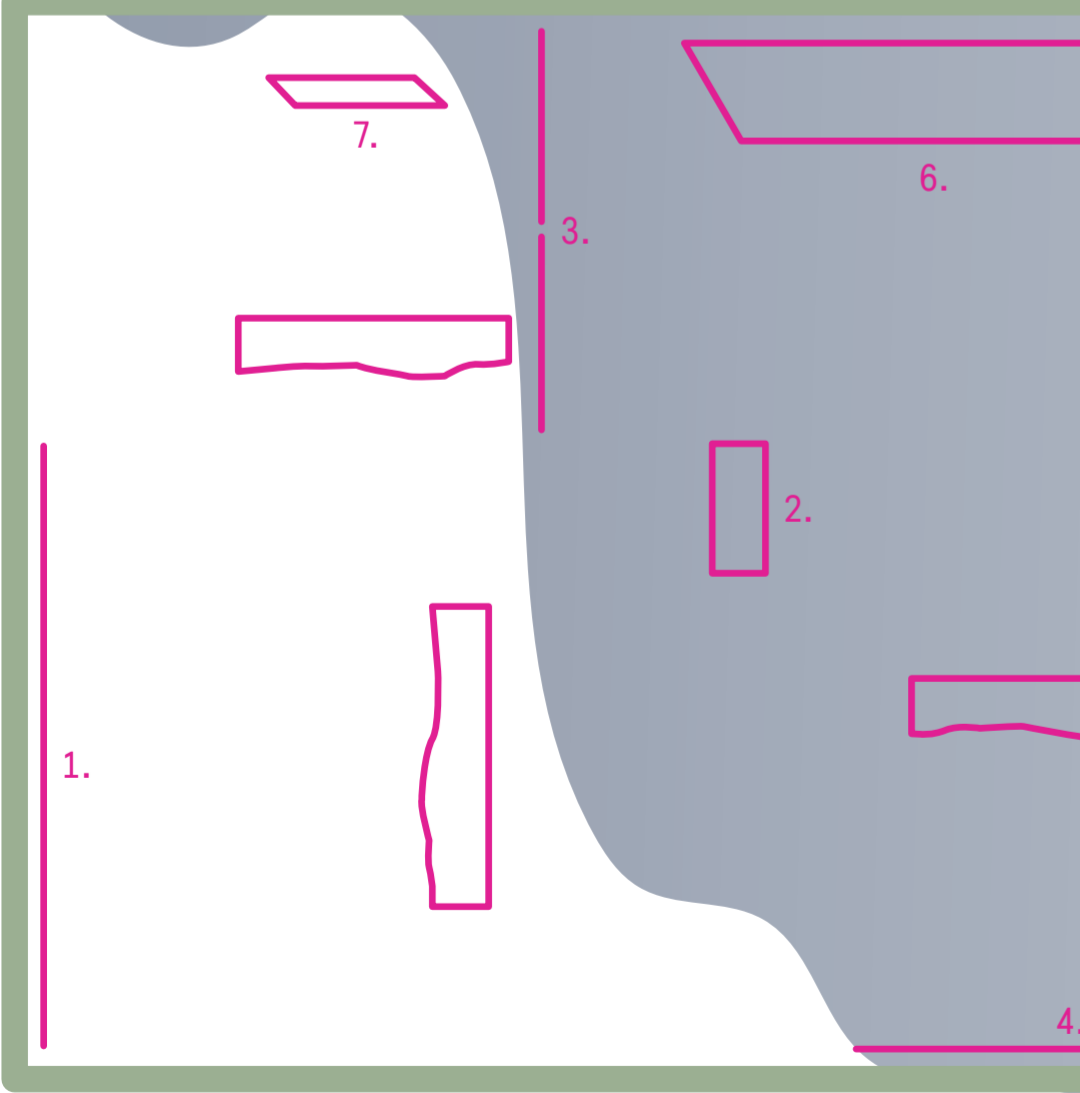
ŠMĖKLŲ MIŠKAS

Eglė Budvytytė, Susanna Jablonski, Paul Maheke, Santiago Mostyn, Jin Mustafa, Ieva Rojūtė, Mark Ther, Elin Már Øyen Vister

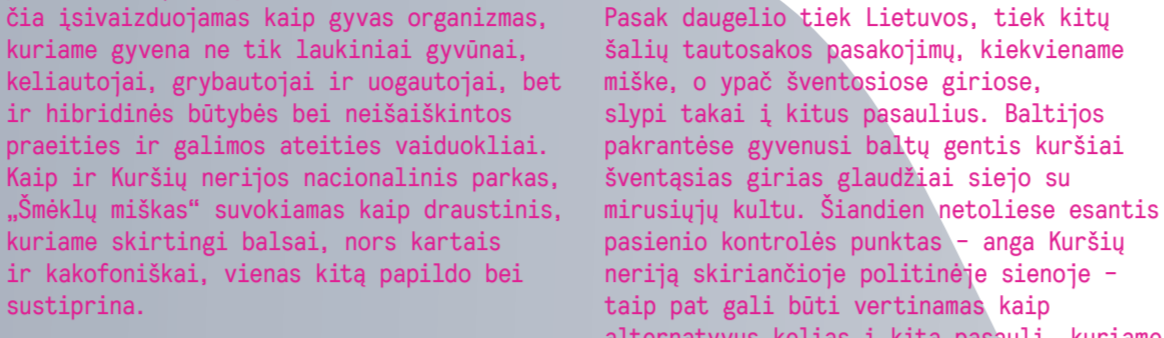

Kuratorius Rado Ištok

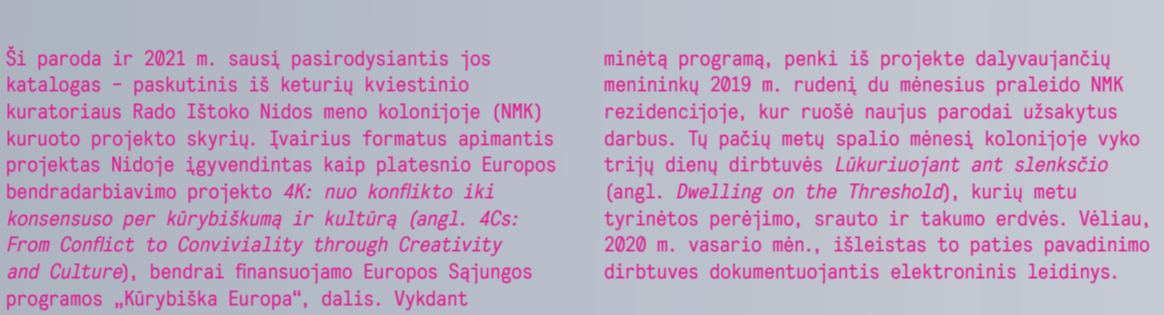

- Eglė Budvytytė kartu su Marija Olšauskaite ir Julija Steponaityte, *Dainos iš komposto: mutuojantys kūnai, bliūkštančios žvaigždės, 2020 m.*
- Susanna Jablonski, *Adrianos Akato* ir *Henrio kušetė, 2019 m.*
- Paul Maheke, *Mes gurkštelėjome iš velnio taurės, 2020 m.*
- Santiago Mostyn, *Piešinys Bellevue dvarui, 2018 m.*

Tarptautinėje parodoje „Šmėklų miškas“ tapatybės naujai užsąykai ir anksčiau sukurti aštuonių šiuolaikinių menininkų darbai. Kaip idėjinį atspirties tašką pasitelkiant miškų naikinimo ir kultivavimo, perkėlimo bei iškeldinimo Kuršių nerijoje istorija, taip pat šventųjų girių reikšmę Baltijos regione, ši paroda sumanyta kaip pasivaikščiojimas po užburta mišką. Miškas čia išvaizduojamas kaip gyvas organizmas, kuriame gyvena ne tik laikiniai gyvūnai, keliautojai, grybautojai ir uogautojai, bet ir hibridinės būtybės bei neišaiškintos praeities ir galimos ateities vaiduokliai. Kaip ir Kuršių nerijos nacionalinis parkas, „Šmėklų miškas“ suvokiamas kaip draustinis, kuriame skirtingi balsai, nors kartais ir kakofoniškai, vienas kitą papildo bei sustiprina.

Mūsų protėviams nepažįstamas gamtos pasaulis ir visi jo nepaaiškinami reiškiniai dažnai buvo suvokiami kaip kitas pasaulis Žemėje, mitologinių būtybių bei antgamtinių jėgų karalystė. „Šmėklų miškas“ (angl. *The Spectral Forest*) nusako tiek šmėklas, vaiduoklius ir dvasias (angl. *spectre* – šmėkla, pamėklė), tradiciškai gyvenančius miške, tiek spektrą (angl. *spectrum*). Nors abu žodžiai turi tą pačią lotynišką šaknį (*spectrum* – pasirodymas, apraiška), spektras žymi spalvų juosta, kokia matoma vaivorykštėje, arba, bendriau – būkle, neapribota konkrečių verčių rinkiniu (tokiu kaip suskaičiuojami vienetai) ir galinčią kisti tam tikrame ištisiniam intervale. Ištisinis spektras šiuo atveju reiškia diapazoną, kuris kinta palaipsniui – kaip žiūrint į pajūrio horizontą ir negalint atskirti jūros nuo dangaus. Spektras taip pat gali būti naudinga priemonė mastant už dvejetainės kraštutinių pozicijų sistemos ribų užuot mačius tik dvi priešingas stovyklas – ar

Ši paroda ir 2021 m. sausį pasirodysiantis jos katalogas – paskutinis iš keturių kvėstinio kuratoriaus Rado Ištoko Nidos meno kolonijoje (MMK) kuruoto projekto skyrių. Įvairius formatus apimantis projektas Nidoje įgyvendintas kaip platesnio Europos bendradarbiavimo projekto 4R: nuo konflikto iki konsensuso per kūrybiškumą ir kultūrą (angl. 4R: From Conflict to Conviviality through Creativity and Culture), bendrai finansuojamo Europos Sąjungos programos „Mūrybiška Europa“, dalis. Vykdant

Rado Ištok (g. 1989 m.) – kuratorius, rašytojas ir redaktorius, gyvenantis Stokholme, Švedijoje.

minėta programa, penki iš projekto dalyvaujančių menininkų 2019 m. rudenį du mėnesius praleido MMK rezidencijoje, kur ruošė naujus parodai užsąkytus darbus. Tų pačių metų spalio mėnesį kolonijoje vyko trijų dienų dirbtuvės Lūkuriojant ant sienščio (angl. Dwelling on the Threshold), kurių metu tyrinėtos perėjimo, srauto ir takumo erdvės. Vėliau, 2020 m. vasario mėn., išleistas to paties pavadinimo dirbtuves dokumentuojantis elektroninis leidinys.

tai būtų susiję su lyties ir tautinės tapatybės takumu, psichine sveikata, ar politiniu spektru. Taigi, spektras supunoja plačią sugrupuotą skalę, panašiai kaip miškas, apgyvendinantis įvairiausias rūšis, o Kuršių nerijos atveju – taip pat palaikantis ir požeminių smėlio kopų stabilumą.

Pasak daugelio tiek Lietuvos, tiek kitų šalių tautosakos pasakojimų, kiekviename miške, o ypač šventosiose giriose, slypi takai į kitus pasaulius. Baltijos pakrantėse gyvenusi baltų gentis kuršiai šventasias girias glaudžiai siejo su mirusiųjų kultu. Šiandien netoliese esantis pasienio kontrolės punktas – anga Kuršių neriją skiriančioje politinėje sienoje – taip pat gali būti vertinamas kaip alternatyvus kelias į kitą pasaulį, kuriame kitoks net ir miškas, plytinės padalytame nacionaliniame parke. Netoliese esančioje Juodkrantėje stovintis Raganų kalnas savo ruožtu liudija apie neoromantizmo atgimimo tendencijas aštuontojo dešimtmečio Lietuvoje. Priešinantis Apšvietai, liaudies tradicijos oponavo sovietiniam pramoniniam ir pasaulietiniam modernumui, dvasinę kultūrą atmetusiam kaip regresinę. Analogiškai kritikuojamas ir vakarų kolonijinis modernumas, siekiant atkurti daugiau nei vien technologiniu racionalumu grįstus būties bei žinojimo būdus, tačiau sykiu budriai vengiant papulti į esencializmo romantizavimo spąstus. Taigi, parodoje eksponuojamais darbais siekiama atverti portalus į kitus pasaulius ir veikti plačiamis gamtos, fikcijos, burtų, istorijos ir šiuolaikiškumo spektre.

- Jin Mustafa, *Užbėgant regai už akių, 2020 m.*
- Ieva Rojūtė, *Persekiojantis, natūralus, žiaurus ir malonus, 2020 m.*
- Mark Ther, *GoLo, 2020 m., 19'00"*
- Elin Már Øyen Vister kartu su Cecilie Haaland ir Robertu Simaičiu, *Aukojimai vėjo, jūros ir žemės balsams, 2020 m.*

1. Eglė Budvytytė kartu su Marija Olšauskaite ir Julija Steponaityte, *Dainos iš komposto: mutuojantys kūnai, bliūkštančios žvaigždės, 2020 m.*

Eglės Budvytytės kūryba esti performatyvas ir vaizduojamojo meno sankirtoje. Menininkės filmuose ir performansuose dainos bei judesiai neretai pasitelkiami kaip priemonė tyrinėti santykius tarp kūnų ir jų aplinkos bei pralaidžias ribas tarp to, kas žmogiška ir nežmogiška. Šiame hipnotizuojančiame naujame filme, nufilmuotame vešliame Kuršių nerijos miške ir smėlingose jos pakrantės kopose, tyrinėjami tamsieji simbiotinio miško gyvenimo aspektai: tarpusavio priklausomybė, išgyvenimas ir neišvengiamo mirtis bei sunykinas. Ar irimas galėtų būti būdas išvaizduoti pasaulį už linijinio laiko ribų? Šios mintys atspindimos ir Marijos Olšauskaitės bei Julijos Steponaitytės sukurtuose atlikėjų kostiumuose, pagamintuose pasitelkiant fermentacijos ir puvimo procesus. Filmas strukturuojamas pagal Kuršių nerijos miške ir smėlingose jos pakrantės kopose, tyrinėjami tamsieji simbiotinio miško gyvenimo aspektai: tarpusavio priklausomybė, išgyvenimas ir neišvengiamo mirtis bei sunykinas. Ar irimas galėtų būti būdas išvaizduoti pasaulį už linijinio laiko ribų? Šios mintys atspindimos ir Marijos Olšauskaitės bei Julijos Steponaitytės sukurtuose atlikėjų kostiumuose, pagamintuose pasitelkiant fermentacijos ir puvimo procesus. Filmas strukturuojamas pagal

intymius pačios menininkės sukurtos dainos žodžius. Pasikartojanti daina savo ruožtu perteikia pasakotojo troškimus, pastarajam kaitaliojant lyti, balsus ir (ne)žmogiškus pavidalus, iš kurių vienas – mitologinė būtybė Medūza su nuodingomis gyvatėmis vietoje plaukų, gebėjusi žvilgsniu paversti gyvas būtybes į akmenį. Dažnas simbiozės pavyzdys – kerpės, sudėtinis organizmas, abipusiai naudingi santykio pagrindu kartu sukuriamas dumblių ir grybų. Filmo dainos tekstas paremtas biologės Lynn Margulis idėjomis, šlovinančiomis bakterijų vaidmenį įgalinant gyvenimą ir vienlaščių organizmų bendradarbiavimą, taip pat mokslinės fantastikos rašytojos Octavijos Butler darbais, kuriuose kvėstionuodama sociobiologines hierarchinio smurto priežastis autorė telkėsi simbiozės, mutacijos ir hibridiškumo tropus.

Kūrinys parengtas bendradarbiaujant su Tarptautine Rygos šiuolaikinio meno biennale (RIBOCA) ir remiant Lietuvos kultūros tarybai bei Mondriaan fondui.

- Jin Mustafa, *Užbėgant regai už akių, 2020 m.*

Jin Mustafos praktika laviruoja tarp vaizduojamojo meno, kino, garso ir muzikos. Menininkės kūrinuose nagrinėjamas santykis tarp technologijų, išvaizduojamų erdvių ir asmeninės bei kolektyvinės atminties klausimų, neretai perteikiant visapusiškai ribinę atmosferą. Ribiniai momentai ir erdvės gali būti laikomi trumpalaikiškais slenksčiais, kaip aušra ir sutemos arba Nidos geografinė padėtis. Šiame naujame filme, kurio dalis nufilmuota Nidoje, mėlynąją valandą keliaujame po abstrakčius stilizuotus kraštovaizdžius, palaipsniui kintant erdvėms, vietoms ir laikui. Filmas sumontuotas taip, kad vaizdai tarsi vienas iš kito išauga, o jų sekos vieninai kinta kartu su garsu, taip sujungiant filmą į vieną bendrą visumą. Mustafai garsas yra ne tik girdimas, bet ir jaučiamas – sukuriant ypatingą išpūdį ir tam tikrą lūkesčio jausmą: garsas neretai tampa tarsi išpėjamoju ženklū, išduodančiu apie artimą kažko ar kažkieno būti, ypač tamsoje, kai mūsų klausia suastrėja. Vaizdai ir garsai perspina su poetišku dialogu balsų, peržengiančių laiko ir erdvės ribas, ir bendraujančių sutrumpintu technologiniu – o gal mistiniu – keliu. Garso technologija, kaip tarpininkaujanti laikmena, angliškai „medium“, nuo pat savo pradžios buvo siejama su dviprasmybee – medijos kaip technologinės pranešimo perdavimo priemonės, ir kaip terpės parapsichologiniam bendravimui su mirusiųjų dvasiomis ir antgamtiniu pasauliu. Nors šiandien garso technologijos suteikia mums nenumatytų galimybių, jos taip pat kaip niekada atidžiai sekamos. Net ir nerašyti garso bei ištartų žodžių dažniai aidai amžinai ir galimai bus atkurti ateities technologijomis.

Jin Mustafa (g. 1988 m.) – vaizduojamojo meno kūrėja, didžėje ir elektroninės muzikos prodiuserė, gyvenanti Stokholme, Švedijoje.

6. Ieva Rojūtė, *Persekiojantis, natūralus, žiaurus ir malonus, 2020 m.*

Žodžiai ir atmosfera – pagrindinės Ievos Rojūtės kūrybos priemonės bei

sesijos ant psichoterapeuto sofos metu. Naktiniam staliukui simboliškai nurodant pereinamuosius užmigimo / atsidudimo momentus, psichoterapeuto kušetė savo ruožtu atspindi sąsają tarp sąmonės ir pasąmonės.

- Susanna Jablonski (g. 1985 m.) – vaizduojamojo meno kūrėja ir muzikantė, gyvenanti Stokholme, Švedijoje.
- Paul Maheke, *Mes gurkštelėjome iš velnio taurės, 2020 m.*

Bandydamas peržengti vakarietišku „žinių gamybos“ būdų ribas, savo darbuose Paulas Maheke dažnai gilidena kosmologijos ir komunikacijos tarp skirtingų pasaulių temas. Vaiduokliai ir kitos nežmogiškos būtybės-pasuitinės įkūnija pasakojimus, kuriuose tapatybės konstravimas neretai nagrinėjamas siejant jį su ištrynimu bei pralaidumu klausimais, užuot kaip įrankiu pasikliovus reprezentacija. Naujai užsąkytą Paulo Maheke darbą sudaro septynių į audinį įbalintų piešinių serija, papildyta rankų darbo stiklo lempomis, išpūstomis „Atelier Gamil“ studijoje Prancūzijoje. Tamsiai žali ir rausvi audiniai atliepia Kuršių nerijos kraštovaizdį – mišką, smėlio kopas ir ypatingas šviesos salygas. Gintaro spalvos lempomis išryškinti perrėgimi balinti piešiniai išlo alternatyvą su prasmės savoka ir jių iškaitomumui siejamai radikaliai skaidrumo ir nepermatomumo dichotomijai. Piešiniuose vaizduojami veidai iš kitų pasaulių laisvai grįsti taseografijos seansu – būrimo iš kavos tirščių technika, atspindinčia ilgametį menininko susidomėjimą ezoterika ir jos ryšiu su nevakarietiškomis žinių gamybos formomis. Skaitymas per vaizdus ir pasakojimus, o ne per reprezentaciją, Maheke praktikoje užima centrinę poziciją. Tekstilės piešiniai per galeriją driekiasi tarsi kelias, švelniai vedantis žiūrova per parodą, sykiu primindamas ir lietuvių liaudies pasakas, kuriose kelias į kitus pasaulius dažnai veda per mišką ar šventą girią. Išdrįsė leistas į tokį kelią neretai sutinka mirusiųjų sielas, tarsi skastykloje ištrigusias medžiuose, ir paslaugias arba kenkiančias antgamines būtybes, keliančias tiek siaubą, tiek

karo pabaigoje vykusios Sudetų vokiečių deportacijos. Thero filmams būdinga mišlinga nutyklėjimo atmosfera, papildoma sarkastišku humoru ir pop arba *camp* estetika. Naujajame kūrėjo filme ketvirtojo dešimtmečio Nida tampa potencialia trijų jaunų vyrų susitikimo vieta: Golo Manno – Thomo Manno sūnaus, iš Miuncheno atvykusio aplankyti šeimos, vyro iš tarpukario Čekoslovakijos Sudetų krašt ir vietinio vyriškio iš Nidos. Po daugelio dešimtmečių dabar jau pagyvenęs ir į Vokietiją perkeltas Sudetų vokietis pasakoja apie jų susitikimus ir kaip buvo peržengiamos ribos tarp metropolitiško Golo Manno seksualumo ir provincialaus dviejų jaunų vyrų iš germanakalbio pasaulio pakraščių smalsumo. Golo Mannas 1933 m. vasarą praleido Prancūzijos pajūrio dvare, priklausiusiame Williamui Seabrookui – amerikiečių kelionių žanro rašytojiui, siejamam su siurrealizmu ir žinomam dėl savo susidomėjimo okultizmu, kaip aprašyta jo knygoje *Magiškoji sala* (1929 m.), ir BDSM seksualinėmis praktikomis, kaip užfiksuota Man Rayaus fotografijose. Taigi, kūrinys *Golo* kelia klausimus apie ribas tarp normatyvinio ir „iškreipto“ seksualumo bei praktikų (įskaitant seksu partnerių ieškojimą keliaujant gamtoje) ir apie *queer* kultūrą už didmiesčių ribų, Kuršių neriją beveik paverčiant Ugnies sala – smėlėta netoli Niujorko plytinčia sala, pagarsėjusia savo liberalia atmosfera bei LGBT+ turizmu.

Markas Theras (g. 1977 m.) – menininkas ir režisierius, išsikūręs Prahoje, Čekijos Respublikoje.

8. Elin Már Øyen Vister kartu su Cecilie Haaland ir Robertu Simaičiu, *Aukojimai vėjo, jūros ir žemės balsams, 2020 m.*

Elin Már Øyen Vister kūryba pagrįsta plačia ir įvairialype jos patirtimi garso, lauko įrašų bei muzikos srityse. Klausymas čia suvokiamas ir kaip gyvenimo praktika, ir kaip būdas komponuoti, suvokti bei patirti pasaulį, prisiderinant tiek prie vietinių, tiek prie planetinių perspektyvų. Naujai užsąkytą kūrinį sudaro du keraminiai indai, sukurti bendradarbiaujant su Lofotene (Norvegijoje) gyvenančia keramike

pagarbą gamtai bei šventoms vietoms.

Paulas Maheke (g. 1985 m.) kuria vaizduojamąjį ir performatyvų meną ir gyvena Londone, Jungtinėje Karalystėje.

4. Santiago Mostyn, *Piešinys Bellevue dvarui, 2018 m.*

Santiago Mostyno darbuose neretai atspindini menininko patirtis augant Trinidade ir Tobage bei Zimbabvėje, ir iš jos kylantys tapatumo bei iš esmės skirtingų kultūros sričių atskirties klausimai. Mostyno filmuose ir instaliacijose pasitelkiamas intuityvus procesas, kuriame siekiama operuoti vienodai kūnui bei protu pagrįstomis žiniomis ir istorija. *Piešinys Bellevue dvarui* buvo nufilmuotas Tobage – saloje, kurią viena po kitos kolonizavo skirtingos galingosios Europos valstybės, įskaitant XVII a. salą užėmusią Kuršo hercogystę, tuo metu buvusią vasaline Abiejų Tautų respublikos kunigaikštyste. XVIII a. Tobago aplinka įkvėpė ir vieną pirmųjų angliškų romanų – Anglijos rašytojo Daniello Defoe epistoliarinį ir išpažintinį kūrinį „Robinsonas Kruzas“ (1719 m.), dokumentuojantį į krantą išmesto žmogaus gyvenimą atogrąžų saloje. Taip Tobagui teko lemiamas vaidmuo plėtojant visuotinę su Karibų salomis siejamą tropikų viziją. Šis filmas – savotiškas Tobago kaip nežmogiškos, tačiau jaučiančios būtybės portretas akistoje su jo praeities ir dabarties ištekliu, darbo jėgos bei įvaizdžio išnaudojimu. Kadrus su keturiais teritoriją matuojančiais ir iškirstais medžiais ją žymінčiais vyrais keičia šventojo kapokmedžio atvaizdai. Manoma, kad Afrikos „ragana“ ir dvasinė gyduolė Gang Gang Sarah iš šio medžio bandė parsikristi namo į Vakarų Afriką. Visą gyvenimą Tobage praleidusios, druską valgiusios ir taip nevalingai skrydžio galią praradusios raganos istorija byloja apie tiek tiesiogiai, tiek metaforiškai neįmanomą visų ištremtų tautų sugrįžimą.

Santiago Mostyn (g. 1981 m.) – menininkas, gyvenantis Stokholme, Švedijoje.

Cecilie Haaland ir keramiku iš Juodkrantės Robertu Simaičiu. Indų ekspoziciją papildo akompanuojantis garsinis kūrinys, kuriame sujungiami lauko įrašai, norvegų, samių ir lietuvių liaudies muzika bei žmonių, gyvūnų, augalų, žemės ir jūros pasakojimai. Aukojimą ir paduži išreiškiantys indai buvo įkvėpti Amerikos lietuvių archeologės ir antropologės Marijos Gimbutienės darbų – ant indų išgraviruoti simboliai susiję su baltų (Žucevo) ir Fenoskandijos neolito kultūros (maždaug iki 1700 m. pr. kr.) panašumais, liudijančiais apie itin senus ryšius tarp Baltijos regione ir Fenoskandijos (Samija, Norvegija, Švedija, Suomija ir Rusijos dalys). Ant Nidoje rastos keraminės atraižos išraižyta garbinimo / ekstazės pozoje esanti figūrėlė primena paveikslus Helvete oloje, Riosto salyne Lofotene, kur gyvena ir dirba Vister. Panašiai abiejų vietovių keraminiuose dirbinuose matyti žymn nukreipti potėpiai, suprantami kaip ryšio su dvasinėmis sferomis simboliai arba kaip lietus, taip pat jungiantis dangų su žeme. Kiekviename iš eksponuojamų dubenų telkšo jūros vanduo iš tos vietos, kurioje jis buvo pagamintas, taip pažymint senovinių pakrantių kultūrų lygiagretes, bendrą kilmę ir šiuolaikinę sezoninės darbo jėgos migraciją tarp Lietuvos ir Norvegijos.

Muzika: Elin Már Øyen Vister, ansamblis „Giedružė“, Saulius Petreikis ir Sara Marielle Gaup

Dėl Covid-19 pandemijos Elin Már Øyen Vister negalėjo įgyvendinti savo pirminės idėjos – bendradarbiaujant su vietiniu staliumi iš Nidos sukurti tris medines garso skulptūras.

Elin Már Øyen Vister (g. 1976 m.) kuria meną ir užsiima medžiojimu-rankiojimu (angl. *foraging*), gyvena Riosto salyne Lofotene, Norvegijoje – Samių regione.

Parodos architektūra: Ieva Rojūtė Baldai: Jurga Daubaraitė ir Jonas Žukauskas Grafinis dizainas: Gailė Prancėkaitė Anglų kalbos korektūra: George Jepson Vertimas į lietuvių kalbą: Alexandra Bondarev Lietuvių kalbos korektūra: Monika Kalinauskaitė

Nidos meno kolonija
2020 m. rugpj. 28 d. –
lapkr. 8 d.

E. A. Jonušo g. 3,
Nida

Paroda veikia
antradieniais–
sekmadieniais
10–17 val.

Menininkai: Eglė Budvytytė, Susanna Jablonski,
Paul Maheke, Santiago Mostyn, Jin Mustafa,
Ieva Rojūtė, Mark Ther, Elin Már Øyen Vister
Kuratorius: Rado Ištok

ŠMĖKLIS MISKAS

Vilniaus dailės
akademijos
Nidos meno kolonija

4Cs - From Conflict to Conviviality
through Creativity and Culture

